

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Den guddommelige Treenighed

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Den guddommelige Treenighed", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1858_1231-txt-shoot-idm106/facsimile.pdf (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Indhold.

	Sibr.
Det christelige Kæleflak, af N. F. S. Grundtvig	1.
Zonas-Tegnet, af P. W. Christensen, Præst i Lønning	22.
Hørelsebeskræft og Forjættelse, af Samme	39.
Moses' Kaldelse, af C. H. Thureth	63.
Brevet til Epheserne, af Udgiveren	74.
Daad mener Herren med sit Ord om de unyttige Tjenere? af P. W. Christensen	104.
Indledning og Anledning, af Samme	108.
En Drøm, af Udgiveren	111.
Tro og Haab og Kjærlighed, af N. F. S. Grundtvig	118.
Om Johannes den Døber i Hængslet, af P. W. Christensen	127.
Brevet til Epheserne. Fortsat, af Udgiveren	146.
1. Kor. 11, 23—29, af Samme	179.
2. Kor. 3, 9, sammenhængt med Nr. 7, 31—37, af Samme	186.
Den guddommelige Treenhed, af N. F. S. Grundtvig	198.
Arbejdene i Vingegaarden og de syv Karve, af P. W. Christensen	207.
Herrens Stovæert, af Udgiveren	220.
Vængsel efter Kresen, af Samme	221.
Apofel-Saga, af P. W. Christensen	222.
Gregor den Store. VII. (Fortsat)	248.
Skriftemaal og Altergang, af N. F. S. Grundtvig	273.
Om de syv Saligheeder og de syv Menigheder, af P. W. Christensen	288.
Gregor den Store. VIII. (Fortsat)	312.
Den bebte Ben, af Udgiveren	371.

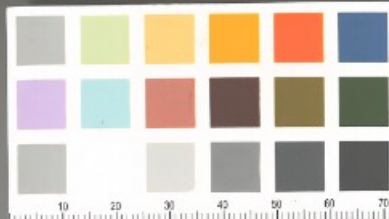
193

Den guddommelige Treenhed.
(N. F. S. Grundtvig.)

Der er Tre, som vidner i Himlen: Faderen og Ordet og den Helligaand, og disse Tre er Gæt.

Dette saa meget omtvilede og omtvilede Sprog har vore lutheriske Skrifstogte været fjødesløse nok til at stille i Spidsen for alle de christelige Vidnesbyrd om den guddommelige Treenhed, og der ikke blot i deres konfisse Lærebbygninger, men ogsaa i Verne-lærdommen, og havde derved frembragt den Mening baade i den lærde Verden og i Menigheden, at med dette Sprogs Ugthed stod og faldt den kristne Tro paa Faderen og Sønnen og den Helligaand. Herved havde de Skrifstogte givet Troens Modstandere det skarpeste Vaaben i Hænderne, som de i det attende Aarhundrede brugte saa ubarmhjertig, at til Slutning hardtad ingen Skrifstogt turde være Troen paa den virkelige Treenhed bekendt, og Menigheden vidste slet ikke mere, hvad den turde troe; thi uagter det er usforjærlig sagt i vort oppudsede Nylefament fra 1817, at Sproget om de tre himmelske Vidner fattes i alle Haandstrifter og gamle Overfættelser, saa maatte dog en saadan forsikkring gjøre lage Røiere i Danmark bange, og det er desuden uskrivligt, at det omtvilede Sprogs Ugthed er tvivlsommere end de fleste jaakaldte Devii's fæders (loca probantia), som man har pralet med. Skulde derfor den kristne Tro virkelig udledes og bevises af Bibelen, da var den ved de Skrifstogtes Misgreb blevet aldeles ube-

Richtelig Samlet. IV. 13

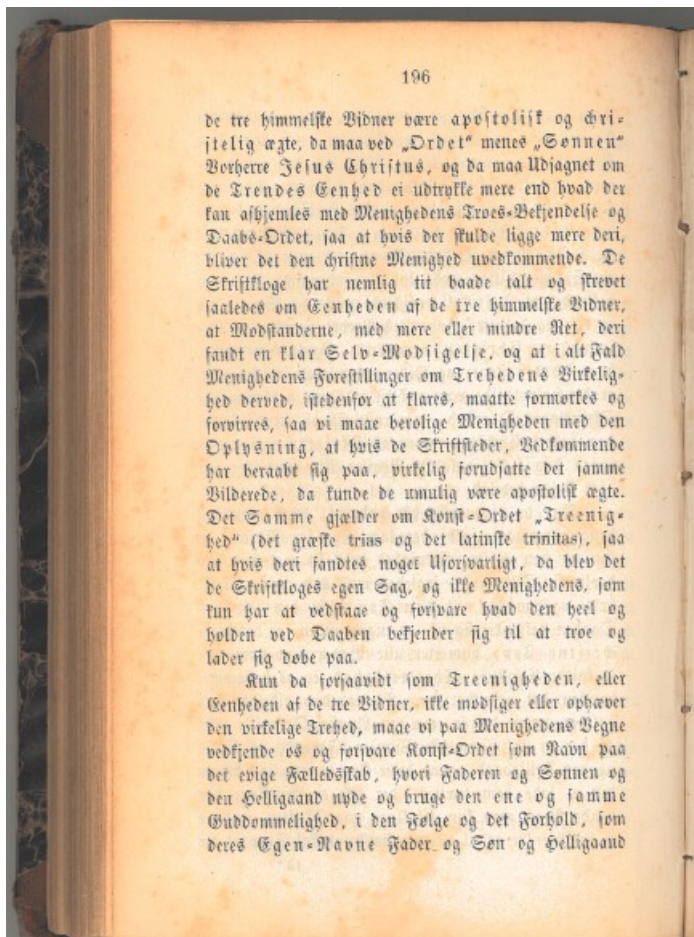
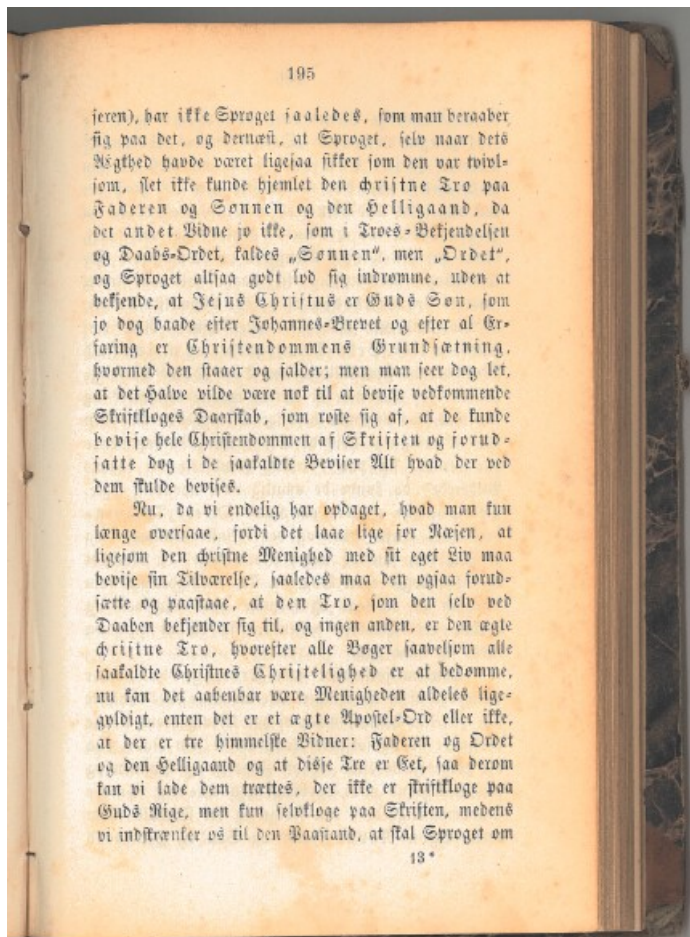

viiselig for os, thi naar man selv udraaber, at det Skriftsprog, hvoraf man især har udledt og hvorpaa man især har bygget Troen, maa opgives som uægte, da nytter det os jo slet ikke, om man byder os tyve andre Skriftsprog isteden, da Menigheden een Gang for alle har tabt Troen paa sine Skriftfløges Ufeilbarhed, hvormed dens Bogtro staaer og falder.

Da det nu imidlertid under alle Omstændigheder er umuligt, paa fri Haand, uden Forudjætning af den kristne Tro og Menighed, at bevise enten lidt eller meget af Apostel-Skriftens Rægtighed, saa maae vi erkende, at Berettere forsaavidt havde sin Haand i hine Skriftfløges uhyre Misgreb, som vi seent eller aldrig vilde blevet vor indgroede Fjendom tvit, om Bogstav-Skriften som Troens Grundvold og Menighedens første Kundskabsskilde, dersom ikke vore Skriftfløge i det iyttende Aarhundrede, da de udgav hver Løddel i Skriften for indblæst, havde erklæret en sammenlappet Boghandler-Vare, hvis Rægtighed var soleklar,*) for den ægte Grund-Text, og saa oveniud bygget den kristne Grund-Tro paa et af de meest uhjemlede Skriftsprog, saa Menigheden enten maatte opgive sin kristne Tro eller søge en anderledes fast Grundvold og gyldig Hjemmel for den. I Sammenligning hermed maa det vel kaldes ubetydeligt, at det eneste Haandskrift, som man kan sige, har havt det tvivlsomme Sprog om de tre himmelske Vidner, den Haandskrift nemlig, hvorefter det Nye Testamente først blev trykt i Alcalá (Compluten-

*) Den efter de hollandske Forlaggers saakaldte Elzeviriske Udgave af det Nye Testamente.

udtrykker. Og saa da vil Herrens og Menighedens
 Hjender paafaae, at vi enten dykke ere Guder eller
 gjør os skoldige i en klar Selv-Modsigelse, men
 i Sikkerheden vaa, at vi forsaavidt har Herren, som
 er Sandheden, med os, horer vi rolig paa den
 ubevistlige Bestyldning for Afgudereri eller grov
 Løgnagtighed, og siger med Apostelen Paulus: der
 er kun een Gud og ingen anden, thi hvormange der
 end kaldes Guder enten i Himlen eller paa Jorden,
 som om der var mange Guder og mange Herrer, saa
 har vi dog kun een Gud-Fader, af hvem Alting
 er, og vi til Ham, og een Herre Jesus Christus,
 ved hvem Alting er, og vi ved ham *). Denne
 Over-Ordnung af Faderen, som vi i Skriften har
 baade Pauli og Herrens eget Vidnesbyrd for, kræver
 vistnok en tilsvarende Under-Ordnung af Sønnen,
 som de saakaldte snorrete (orthodoxe) Skriftefog
 vel enten har gjort til Hæjteri eller dog forjet sig
 for, men som desuagtet er uundgaelig nødvendig,
 fordi to sideordnede Guddoms-Bærere, som to Af-
 hængigheder, er en klar Selv-Modsigelse.
 Denne Sønnens Under-Ordnung, som ligger i
 Sonne-Mavnet selv, naar det tages levende,
 maae vi imidlertid udtrykkelig indskrænke til hvad
 der ligger i Sonligheden, som frevet saae, at
 skjøndt Sonnen slet inter kan gjøre af sig selv,
 saa er det ham dog givet at have Livet i sig selv,
 og saa gjør han dog Alt hvad Faderen gjør, hvori-
 der skal alle vere Sønnen ligejom de vere Faderen, thi
 ligejom Faderen opvækker Døde og gjør levende,

*) 1 Cor. 8. 4.

saaledes gjør ogsaa Sønnen levende hvem han vil. Naar derfor gamle og nye Kjættere paa Grund af den Under-Ordning, som baade ligger i Sonne-Navnet og i den guddommelige Afhængigheds Udelelighed, har villet gjøre Sønnen til mindre end Gud, da næggede de, som skrevet staaer, derved baade Faderen og Sønnen, thi Gud kunde jo ikke være evig Fader, hvis han ikke havde en evig Søn, og dog maa Gud være evig alt hvad han er.

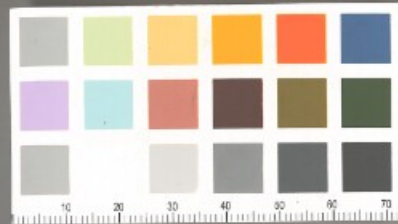
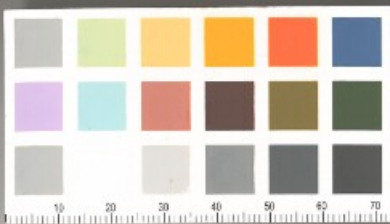
Den kristelige Treenhed er altsaa en guddommelig Fader og en guddommelig Søn og en guddommelig Hølls-Mand, som i denne Orden og Følge er med evig Selv-Bevisthed lige gode om alt Guddommeligt, undtagen Afhængigheden, som Gud-Fader med det guddommelige Fader-Navn nødvendig har sig selv alene forbeholdt.

Ligesom vi nu, ved at udlede den kristelige Treenheds-Tanke udelukkende af Menighedens Følelsesfælelse og Daabs-Ordet, undgaaer at Selv-Modsigelse og alt Kjættteri om Sønnen, saaledes undgaaer vi ogsaa derved den Grund-Bildfarelse om den Helligaand, at der egentlig ingen Helligaand kunde være til, men kun en Slags hellig Aand, sig selv ligejaa ubevidst som vores Aand, thi i Daabs-Ordet maa Helligaandens Navn nødvendig være eensartet med Faderens og Sønnen's Navn, folgelig udtrykke Selv-Bevisthed eller aandelig Personlighed, hvorfor der da ogsaa staaer skrevet om ham efter Herrens egen Mund, som om en aandelig Person, at han taler ikke af sig selv, og der staaer atter skrevet, at han randsjager

Guds Dygter og at han uddeler af Guddoms-Krafterne til enhver, som han vil.

Saaledes er da den kristelige Tro paa Treenheden at forstaae og at bestride, og naar man nu kristelig betragter Forloegene paa nærmere at oplysse og forklare den guddommelige Treenhed, da skal hverken Grækerne i Oldtiden eller Latinerne i Middelalderen eller Tydskernes i Nytaarsiden strife os til Efterligning, da de enten gik ud fra Vantrø eller førte dertil, men ved de Lys, som nu brænder, kan vi ikke blot klarlig see, at Missheldet var en nødvendig Følge af Misgrebene, men vi opdager ogsaa let, at der er en Oplysning af Treenhedens guddommelige Forhold, som Troen og Aanden ikke blot taaler men kræver, for at det evige Livs-Ord i den gode Jord kan bære juldmoden Frugt.

Det følger nu af sig selv, at det Guddommelige, som overgaaer Menneske-Begrebet i sig selv, umulig kan blive os klart uden igjennem en Deeltagelse i Guddoms-Livet, som bliver sig selv klar, saa at naar man desuagtet med sin Selvflojskab indbilder sig at kunne randsjage Treenheden og forklare Guddommen, da er det fordi man ikke troer paa den levende sig selv bevidste Gud, men opbifter et Afguder (en Pantheisme), der er det værste Afguder, da Mennesket derved ret egentlig forguder sig selv, som om det var i ham selv. Guddoms-Tanken først begyndte at komme til Bevidsthed, og det er aabenbar ligejaa uchristeligt som ugudeligt, thi denne Selv-Forgudelse vil netop klare sig hos Falskeblaffen (Anti-Christ), der udgiver sig selv for den eneste Gud, som Herren sagde: Jeg kom i min Faders Navn, og

J modtog mig ikke, men der kommer en Anden i
sit eget Navn, ham vil J modtage.

Denne saakaldte Forklaring, som kun er en
Forkvæbling af det guddommelige Treenheds-
Begreb, kan imidlertid kun finde Sted og finde Ind-
gang, fordi Mennesket, skabt i Guds Billede, baade
maa have og maa kunne finde en Billed-Lighed og
ei Skygge-Billede hos sig af den guddommelige Tre-
enhed, Billed-Ligheden nemlig i Hjertets, Mun-
dens og Haandens tresfoldige Liv, og Skyggebille-
det i de tilsvarende Sjæle-Begreber: Kjærlighed,
Sandhed og Livs-Kraft. Ogsaa maae vi ved Op-
lysningen af den guddommelige Treenhed lægge vel
Mærke til begge Dele, hvorefter Skriften stadig minder
os, baade ved billedlig at tilskrive Gud Hjerte,
Mund og Haand, og ved med Eftertryk at kalde
Gud (Faderen) Kjærligheden og Sønnen Sand-
heden og Hellig-Aanden Livskraften, men
ligejensom det kun er af Troesbekjendelsen og
Daabs-Ordet vi lærer at skende den rette Orden
og Følge i Treenheden, saaledes er det ogsaa kun
af Kristus-Livet, som den sande Christelighed,
vi kan oplyses om den guddommelige Treenheds
Aabenbarelse i en levende personlig Virksomhed.
Var nemlig Mennesket ikke faldet, da maae vi vel
forudsætte, at han under Guds Haands Styrelse kunde
gjennem Livsudviklingen og Selvbetragtningen kommet
baade til en levende Tanke om den guddommelige
Treenhed og til Oplysning om dens personlige
Virksomhed, men efter Syndefaldet, da Mennesket i
alle Maader trangte til en overordenlig Aaben-
baring for at naae til den sande Guds-Kundskab

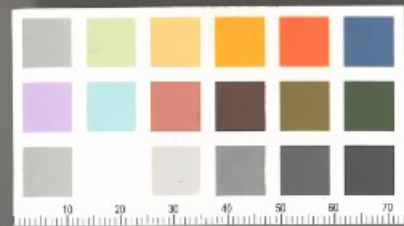
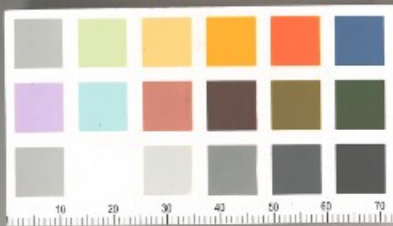
og Gudsdyrkelse, da er det først ved den kristelige Aabenbaring, vi kan faae Kundskab om Guddommens trefoldige Personlighed og lun gjennem det nye kristelige Mennekeli, vi kan spore Guddommens personlige Virksomhed.

Naar vi derimod ved Aands-Forkyndelsen af Troes-Ordet og Daads-Ordet i uoploselig Sammenhang, har vundet Tro paa Gud-Fader som Gnevolds-Herren (pantokrator) og Skaberen, og paa Gud-Faders eenbaarne Søn som den i Skjodet fødte Jesus Kristus, Frelser og Dømmes, og paa Helligaanden som Menighedens evige Livskraft, da seer vi ikke blot, at den guddommelige Treenighed ganske rigtig i sin levende Aabenbarelse personlig svarer til Treenigheds-Begrebet: Kjærlighed, Sandhed og den fælles Livskraft, og at Sønnens, Vorherres Jesu Christi Manddom med Hjerte, Mund og Haand levende udtrykker den guddommelige Kjærlighed, Sandhed og Kraft, men vi kan ogsaa slutte os til, at Menighedens Livet i Kristus maa have kjendelige Spor af den guddommelige Treenigheds personlige Virksomhed.

Førend vi imidlertid med mindste Held kan lede herom, maae vi have opdaget de kristelige Livstegn i Menighedens levende Troesbekjendelse, i Aands-Forkyndelsen af det tilsvarende Evangelium, og i den deraf udspringende Menigheds-Lovsang, som naar de er levende, nægtelig udtrykker et eendommelig kristent Liv, da det levende Udtryk altid bevijer et tilsvarende levende Indtryk. Dog, selv naar vi tillige har besindet os paa, at disse kristelige Livstegn forudsætter et trefoldigt

Christus-Liv af Tro og Haab og Kjærlighed, hvori vi maa kunne spore Treenighedens personlige Virksomhed, saa støder vi dog strax paa en uoversigelig Hindring for Treenighedens klare Erkjendelse (Bestuelen Ansigt til Ansigt) i Guds-Riget's tilsvarende Tredobbelthed, som Aandens og Sønnens og Faderens Rige, thi da Menigheds-Livet, lige til Herren kommer oienlyntig igjen, kun er aandeligt, saa er Livs-Erfaringen indskrænket til Guds-Riget i Aanden, fordi det er kun gjennem den Helligaands Personlighed, baade Sønnens og Faderens Personlighed virker hos Menigheden. Fra dette Stæde sees det vel allerklarest, hvad for Hefsen fra alle Sider er skat nok, at med Troen paa den Helligaands Personlighed staar og falder al levende Christendom, thi kun i Aanden er Gud virkelig levende og levendegjørende hos os, og derfor er Troen, som den Helligaand personlig virker, Grundvolden for hele Kristus-Livet under Herrens tilsvarende Fraværelse, som skrevet staar: nu jærdes vi i Troen, ikke i Bestuelen, og atter: hvad vi lever, det lever vi i Gud-Søns Tro. (Joh. 2, 20)

Anderledes vil det imidlertid være, naar Vorherre Jesus Kristus kommer i sin Herlighed og sidder personlig paa Thronen, som skrevet staar: I Elskelige! nu er vi Guds Børn, og det er endnu ikke aabenbart hvad vi skal blive, men vi ved, at naar han aabenbares, da skal vi blive ham lige, thi vi skal see ham, som han er, og atter: Guds Liv er skjult med Kristus i Gud, men naar Kristus vort Liv aabenbares, da skal ogsaa I aabenbares

med ham i Hertilighed *). Vi maae her, hvor det ikke er Skriftefoged, men Menigheds-Livet, hvorefter Taler dreier sig, børken lade os forville eller forbyrre af Dvisten om Aabenbarings-Bogen og det saakaldte Tusindaaars-Rige, men skal blot minde om, hvad alle levende Christne kan forstaae, at Væherres Jesu Christi Kongedømme, saavel som hans Rige paa Jorden, er kun virkelige i Manden og maa dog engang blive ligeaa virkelige i alle Maader, som han er et virkeligt Menneske baade med Sjæl og Legeme, og det er soleklart, at Sønnens som Sandhedens Rige paa Jorden er netop ligeaa skjult og ligejaavel en Troes-Sag, som Kristus-Riget, og maa dog nødvendig engang aabenbares i Hertilighed, saa Jorderige dommes med Ret og Følgen med Sandhed, og saa at alle Sognens Vunde tilstoppes. Den samme Retfærdighed, Fred og Glæde, som nu udgjør Guds Rige i Manden, vil da ogsaa udgjøre det, men baade i Manden og for Gaaenden, saa det Indvendige er blevet udivendigt, som Herren selv har sagt, det skal være, fordi Han, som skabte det Indvendige, Han skabte ogsaa det Udivendige.

Endelig stifter vi i det Hjerne og Skulte det Faderens Rige, om hvis Tilkomme vi daglig beder i Herrens Bøn, og hvori Faderens personlige Liv og Virksomhed skal aabenbare sig, som skrevet staaer om Christi Atterkomst: da er vi ved Maaket, naar han overgiver Gud og Faderen Riget, thi han (Sønnen) skal herke, indtil Han (Faderen) har

*) V. 3.

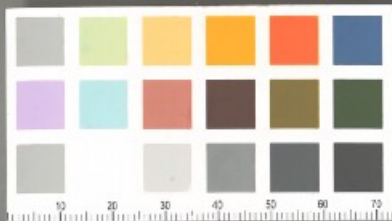

lagt ham (Sønnen) alle Kjender under Jød, og Døden er den sidste Kjende, som udryddes, for at Alt kan lægges ham under Jød; men naar han (Anden) siger, at Alt er ham (Sønnen) underlagt, da er det jo med Undtagelse af Ham (Faderen), som underlægger ham (Sønnen) Alt, og naar da Alt er Sønnen underlagt, da skal han selv underlægge sig Ham (Faderen), som underlagde ham Alt, for at Gud maa være Alt i Alt*). De saakaldte snorrete (orthodaxe) Skriftstog har vistnok paastaet, at dette Skriftstog kunde og skulde fortales om Sønnen blot som Menneſte-Søn, men derom behøver vi ikke her at tvistes med dem, da vi ikke med Skriftstog vil bevise noget om Sønnens og Faderens Rige, men kun fordi det i vore Dine betegner uforbederlig hvad Christi And og ja har aabenbaret os om Faderens som den personlige Skjærligheds Rige, der først kan aabenbares, naar den gode Strid, som den personlige Sandhed i Tidens Løb har ført med den personlige Løgn, er udført, saa alt Personligt er Sandhed underlagt, thi først da kan den Skjærlighed, som ikke kan elſte Andet end Sandhed, vise sig at være Alt i Alt, men da maa den det og ja, fordi Skjærlighed ene er Guldkommenheds-Paandet, som skænker Alt hvad det omfatter evigt Liv og stedevarende Glæde. Dette er i sig selv, i Begrebet, klart nok, men hvorledes Begrebet levende udfyldes ved Faderens personlige Aabenbarelse, derom vil vi først i Sønnens Rige kunne gjøre os en levende Forestilling.

*) 1 Cor. 15.

Naar vi imidlertid med denne Dplysning efterspører Treenhedens personlige Virksomhed paa Christus-Livet i Anden, da opdager vi let, at ligesom Troen aabenbarer Helligaandens personlige Virkning, saaledes maa Haabet, Guds Helligheds Haab, tilskrives Sønnens personlige Virksomhed, som skrevet staaer: Jeg haaber i den Herre Jesus*), og atter: Hellighedens Haab, som er Kristus i Gder**), medens Skjærligheden, den Skjærlighed, som er Lovens Følge, nødvendig maa tilskrives Faderens personlige Virksomhed, da kun han er Skjærlighed, og det er Skjærlighedens mageløse Fortrin at komme af sig selv. Da det nu igjen er Troens-Ordet ved Daaben, hvorigenem den Helligaand, som den guddommelige Ordfører og Talsmand personlig virker den tilsvarende Kristen-Tro, saa maa det være Sønnen, som, fuldt i Anden, personlig virker Haabet gennem Daabs-Ordet og hans egen Ben „Fadervor“ i Menighedens Mund, og det maa være Faderen, fuldt med Sønnen i Anden, som gennem Radver-Ordet personlig medvirker til den guddommelige Skjærligheds Opkomst og Væxt, som skrevet staaer: derjem Nogen elſter mig, da fastholder han mit Ord, og da skal min Fader elſte ham, og vi skal (begge) komme til ham og bygge og boe hos ham***), og atter: jeg boier mine Ana for Vorherres Jesu Christi Fader, af Hvem al Faderlighed i Himlen og paa Jorden bærer Navn, for at Kristus ved Troen maa boe i Gders Hjertes, og I, robskede og grund-

*) Philip. 2. **) Coloss. 1. ***) Joh. 14.

fæstede i Kærlighed, mægte med alle de Sellige at fatte det Lange og det Brede, det Dybe og det Høie, og lære at kjende Christi overstrømmende Kundskabs-Kærlighed, saa I kan fuldtelig loies til hele Guds-Riget! *)

Laaget vi saaledes, ved den kristelige Oplysning, vi har opnaaet, maae være helbredede for den Indbildning at ville forklare og beskrive hvad vi hverken har oplevet, eller kan i dette Verdens-Aar opleve. Saa kan vi dog stunte, hvordan en kristelig Lærebogning, som en Tegning til det ny Jerusalem vilde see ud, og da Livet i Troen, og Guds-Riget i Manden, ikke blot er et sandt Forbillede, men ogsaa en virkelig Forjæmning paa hvad der i Sønnens og Faderens Rige, ved Haabets og Kærlighedens fuldfornne Aabenbarelse, skal opnaaes, saa finner der virkelig alt nu et Lys som syv Dages Lys over den Livets Vej, som Vorherre Jesus Kristus ikke blot har banet og ledsaget os paa med Sandheds-Manden, men som han igjælden selv er, og selv har vedkjendt sig at være i Ordet: jeg er Veien og Sandheden og Livet, der kommer Ingen til Faderen uden ad (igjennem) mig, og vi solet os visse paa, at ved hvert Fremfærd, vi gjør ad denne Vej, des klarere skal vi kjende den Retfærdighed, Fæd og Glæde, som Guds-Riget er i Manden, i Sønnen og i Faderen, til vi naaer den Klarhed, som Sønnen havde hos Faderen, for Verdens Grundvold blev lagt, og hvori han kjender Faderen, ligesom Faderen kjender ham.

*) Gbh. 3.

